

Reviderad förordning om det europeiska stödkontoret för asylfrågor (EASO) 2015/16:FPM95

Justitiedepartementet

2016-06-07

Dokumentbeteckning

KOM (2016) 271

Förslag från kommissionen till Europaparlamentet och rådet om Europeiska unionens byrå för asylfrågor och om upphävande av förordning (EU) nr 439/2010

Sammanfattning

Kommissionen vill med förslaget stärka EASO i syfte att förbättra genomförandet av det gemensamma europeiska asylsystemet. Förslaget innebär ett utökat mandat och betydligt fler uppgifter för myndigheten. Nuvarande förordning ersätts och namnet på myndigheten föreslås bli *Europeiska unionens byrå för asylfrågor* (European Union Agency for Asylum). Byrån föreslås få fem huvuduppgifter: (1) stärka praktiskt samarbete och informationsutbyte, (2) tillförsäkra en ökad konvergens i EU vid bedömningen av skyddsbehov, (3) främja ett enhetligt genomförande av EU-rätten, (4) övervaka och utvärdera genomförandet av det gemensamma asylsystemet, och (5) erbjuda utökat operativt och tekniskt stöd till medlemsstaterna.

Regeringen välkomnar kommissionens förslag. EASO:s kapacitet måste stärkas och mandatet behöver därför ses över.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

I kommissionens meddelande *För en reform av det gemensamma asylsystemet och ökade möjligheter till laglig inresa till Europa* den 6 april 2016 (se faktapromemoria 2015/16:FPM79) var en av de prioriterade

åtgärderna att reformera det gemensamma europeiska asylsystemet i syfte att bland annat etablera ett hållbart och rättvist asylsystem. Behovet av en reform har även lyfts fram av Europaparlamentet och Europeiska rådet. Förslaget till revidering av förordningen om det europeiska stödkontoret för asylfrågor är ett av flera lagstiftningsförslag som ingår i reformen och som kommissionen presenterar under våren och sommaren 2016. Kommissionen presenterade det nu aktuella förslaget den 4 maj 2016.

1.2 Förslagets innehåll

Stärka praktiskt samarbete och informationsutbyte

Att stärka samarbetet och informationsutbytet är redan idag centralt i EASO:s verksamhet. Enligt kommissionens förslag införs en skyldighet för byrån och medlemsstaterna att samarbeta och utbyta information. Idag är tillhandahållandet av information från medlemsstaterna frivilligt. Byrån ska även ge stöd till medlemsstaterna vid genomförandet av Dublinsystemet, särskilt rörande omfördelning av asylsökande. Utbildningsinsatser i medlemsstaterna kommer att fortsätta, men även byråns egen personal ska utbildas. Enligt en särskild bestämmelse ges byrån i uppgift att samla in och analysera information om asylsituationen i unionen och i tredjeländer.

Tillförsäkra en ökad konvergens i EU vid bedömningen av skyddsbehov

Den nya byrån föreslås få i uppgift att koordinera medlemsstaternas framtagande av landinformation genom att skapa bättre nätverk för detta arbete. Dessutom ska byrån stödja kommissionen i arbetet med att se över situationen i de länder som finns med i den EU-gemensamma listan över säkra ursprungsländer.

Främja ett enhetligt genomförande av EU-rätten

Det nuvarande mandatet ger EASO möjlighet att anta tekniska dokument om genomförandet av asylinstrumenten. Den nya byrån föreslås även kunna ta fram operativa standarder, riktlinjer och sammanställningar över beprövade erfarenheter relaterade till genomförandet av asylinstrumenten. Byrån ska även ta fram indikatorer som ska användas för att tillse efterlevnaden av dessa standarder. Framtagandet av operativa standarder och indikatorer kan ske på eget initiativ eller på begäran av kommissionen.

Övervaka och utvärdera genomförandet av det gemensamma asylsystemet

Den nya byrån ges i uppdrag att övervaka och utvärdera det gemensamma asylsystemet i syfte att åtgärda brister i ett så tidigt skede som möjligt och att tillförsäkra att medlemsstaterna har nödvändiga verktyg för att hantera ett oproportionerligt tryck på asyl- och mottagningssystemen. Det föreslås att

byrån, på eget initiativ eller på begäran av kommissionen, ska kunna inleda en utvärdering av om det finns brister i medlemsstaternas asylsystem. Byråns egna experter ska genomföra utvärderingen tillsammans med kommissionen. Utvärderingen ska resultera i en rapport som styrelsen antar och förmedlar till kommissionen. Parallellt med detta tar den verkställande direktören fram rekommendationer till den berörda medlemsstaten som styrelsen antar. Den berörda medlemsstaten får i uppdrag att ta fram en handlingsplan avseende genomförandet av rekommendationerna. I nästa steg kan kommissionen utfärda ytterligare rekommendationer och följa upp arbetet på plats. Om rekommendationerna inte efterlevs och asyl- eller mottagningssystemen blir så bristfälliga att det äventyrar genomförandet av det gemensamma asylsystemet, kan kommissionen anta en genomförandeakt som ålägger den nya byrån att vidta åtgärder för att stödja medlemsstaten i fråga.

Erbjuda utökad operativt och tekniskt stöd till medlemsstaterna

Den nuvarande möjligheten för medlemsstater att få hjälp från asylstödsgrupper utökas genom att byrån ges en större roll vad gäller operationellt och tekniskt stöd. Dessutom ska en särskild reservpool om 500 personer inrättas. Denna reserv ska kunna rycka in i situationer där en medlemsstat utsätts för ett oproportionerligt tryck mot sina asyl- och mottagningssystem. Om en medlemsstat i en sådan situation inte begär hjälp från byrån eller inte vidtar egna åtgärder, kan kommissionen genom att anta en genomförandeakt ålägga den nya byrån att vidta åtgärder för att stödja medlemsstaten i fråga.

Övriga aspekter

Samarbetet med tredjeländer ges en tydligare struktur. Byrån ska koordinera informationsutbyte, operationella samarbeten och vidarebosättning mellan medlemsstater och tredjeländer. Dessutom ges byrån möjlighet att samarbeta med tredjeländer och delta i genomförandet av unionens internationella överenskommelser. Samarbetet med FN:s flyktingorgan UNHCR och andra internationella organisationer betonas.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Förslaget medför inte att den nya byrån får några lagstiftande befogenheter. Viss anpassning i svensk lagstiftning kan ändå inte uteslutas för det praktiska genomförandet av förslaget.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Kommissionen bedömer att de finansiella behoven för att genomföra förslaget kan beräknas till knappt 364 miljoner euro för perioden 2017-2020. Detta motsvarar en budget på ca 90 miljoner euro per år, vilket är att jämföra

med EASO:s budget för 2016 som var ca 19 miljoner euro. Det saknas förslag på hur denna nya utgift ska finansieras. Sverige kommer att verka för att förslaget finansieras genom omprioriteringar inom EU:s budgetram. Medlen behövs för att byrån ska kunna genomföra sina nya uppgifter på ett effektivt sätt och kommer att användas bland annat till ytterligare 357 personer så att byrån, tillsammans med nuvarande personalstyrka, uppnår 500 personer till år 2020. Sverige anser att det är viktigt att överenskommelsen om att minska personalresursen inom samtliga EU:s institutioner med fem procent under perioden 2013-2017 respekteras på totalen, trots förslaget om att utöka personalstyrkan.

Några övergripande bedömningar av eventuella ekonomiska konsekvenser för den svenska statsbudgeten har ännu inte gjorts. Utgångspunkten är att eventuella kostnader kan finansieras inom befintlig budgetram.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar förslaget. EASO:s kapacitet måste stärkas och mandatet behöver därför ses över.

Det praktiska samarbetet på asylområdet måste överlag förbättras inom EU.

Det är centralt att medlemsstaterna på ett korrekt sätt genomför antagen lagstiftning och det är därför viktigt att den nya byrån fokuserar på sin huvuduppgift, det vill säga att främja ett enhetligt genomförande av EU-rätten genom ett utökat operativt och tekniskt stöd till medlemsstaterna. Ett gemensamt asylsystem förutsätter ett fungerande verktyg för att säkerställa att alla länder följer sina åtaganden.

Det är viktigt att den nya byråns uppgifter inte duplicerar det arbete som görs idag av till exempel UNHCR och International Organization for Migration (IOM).

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är inte kända i detalj, men generellt sett har förslaget välkomnats.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter är inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Kommissionens förslag har skickats på remiss till Migrationsverket. Remissinstansen har ännu inte inkommit med synpunkter.

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Förslaget grundas på artikel 78.1 och 78.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Beslut fattas enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Syftet med förslaget är bland annat att underlätta och förbättra genomförandet av det gemensamma asylsystemet, att stärka det praktiska samarbetet och informationsutbytet mellan medlemsstater, att säkerställa enhetlighet i asylprocedurer, mottagning och bedömningen av skyddsbehov, att övervaka den operativa och tekniska tillämpningen av EU-rätten på asylområdet samt att bistå med utökat operativt och tekniskt stöd till medlemsstaterna, särskilt i de fall då en medlemsstats asylsystem är under ett oproportionerligt stort tryck. Eftersom det finns ett gemensamt och delat intresse av att säkerställa en riktig tillämpning av det asyrrättsliga regelverket kan syftet med förslaget inte uppnås på ett tillfredsställande sätt annat än genom gemensamma åtgärder på EU-nivå.

Avsikten med förslaget är att svara på den politiska verklighet och de utmaningar som unionen möter på migrations- och asylområdet. Detta görs genom att ge den nya byrån nödvändiga verktyg för att bemöta såväl det oproportionerliga tryck som medlemsstaternas asyl- och mottagningssystem utsätts för, som den långsiktiga, inneboende svaghet som dessa system har. Förslaget går på så vis inte utöver vad som är nödvändigt.

Regeringen anser mot denna bakgrund att förslagen är förenliga med subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Kommissionens förslag har presenterats i rådsarbetsgrupp den 12 maj 2016. Det nederländska ordförandeskapet avser påbörja förhandlingarna den 15 juni 2016, men i övrigt saknas mer detaljerad information om den fortsatta behandlingen.

4.2 Fackuttryck/termer